

SLOVENSKI NAROD.

vsak dan, vsakega ponedeljka in dneva po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četrti stopne pečet-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvoje frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištevno, na katero naj se blagovolijo pošiljati varočnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši

O Rusiji.

(Russland seit Aufhebung der Leibeigenschaft. Von Dr. F. J. Celestin. Laibach, Druck und Kommissions-Verlag von Ig. v. Kleinmayer & Fed. Bamberg. 1875.)

IV.

Jako obširno in temeljito opisuje dr. Celestin rusko šolstvo. Kot bivši profesor na ruskih gimnazijah govori iz lastnega izkustva, a tudi iz oficijalnih virov je z velikim trudom mnogo gradiva nabral. V nobeni državi se šolstvo nij v kratkih letih tako naglo razvilo, kakor v slovanski Rusiji. Car Nikolaj je celo vednosti dal pod policijsko oblast, in poduk prestega naroda imel za nepotrebno, škodljivo stvar.

Car Aleksander je tedaj tudi na obširnem polju narodnega izobraževanja ali prosvetljenja moral pusto ledino orati, ter celo šolstvo od ljudske šole do univerze reorganizirati. Pri tem imenitnem početju je ruski narod vseh krogov navdušeno sodelaval. Prosti seljani ustanovili so si šole in na svoje stroške učitelje najeli, privatne osebe, mesta, okrajni zastopi in deželni zbori so žrtvovali in še žrtvujejo velike svote, da si napravijo srednje šole, gimnazije in realke. Ministerstvo narodnega prosvetljenja pak, kateremu šef je grof Andr. Tolstoj, izpoznava popolnem svojo velevažno nalogo, ter energično popravlja šolstvo, ker se je toliko let zanemarjalo.

V žurnalu ministerstva narodnega prosvetljenja čitamo te znamenite besede: „Ako hoče Rusija svoj položaj mej družimi državami ohraniti, ako pričakuje v prihodnosti še večji sijaj, večjo moč in večje blagostanje nego je imela v prošlosti, mora kar najhitreje položiti najtrdnjše temelje k vseobčnim razširjanjem elementarne ljudske

omike“. In v poročilu za l. 1870 reče minister grof Tolstoj z ozirom na delovanje deželnih zborov na polji ljudskega šolstva: „Od strani vlade se mora po mojem mnenju marljivo stremljenje, katero kažejo deželni zbori za razširjanje ljudske omike, kar se da podpirati“.

Leta 1873 je bil za ljudske šole novi statut potrjen in pri tej priliki je car v pismu do ministra grofa Tolstoj izrekel upanje, „da bode ljudska šola zraven elementarnih vednostij tudi skrbela za jasni razumevek večnih pravic krščanskega uka z živim, in krepostnim čutom za pravne in državljanske dolžnosti“.

Leta 1850 je po vsej Rusiji bilo samo 2642 ljudskih šol s 139.320 učenci. Leta 1870 pa je bilo uže skoraj desetkrat toliko namreč 22.827 z 831.402 učenci. Do konca l. 1871 je 2000 novih šol priraslo. Stroški so v tem letu znašali 3 milijone 415.000 rubljev.

A tudi to število šol še nij v nobeni razmeri s številom prebivalstva, kajti, ko bi šolstvo na Ruskem tako razvito bilo, kakor postavimo na Pruskem, morala bi imeti Rusija vsaj 100.000 ljudskih šol. V Rusiji pride zdaj na 10.000 ljudi 150 učencev, v Avstriji 850.

Še natančneje opisuje g. pisatelj dr. Celestin razvoj srednjih šol na Ruskem. V preteklem stoletju so po celem Rusiji bile samo tri gimnazije. Leta 1847 pak je bilo uže 76 gimnazij z 20.372 učenci. V poslednjih letih carstvanja Nikolajevga se je število učencev na 17.000 zmanjšalo. Car Aleksander je sklical posebni komite zvedencev, da so izdelali nov statut za gimnazije. Začel se je hud boj glede vprašanja, ali ti klasični jeziki (latinski in grški) ostali učni

predmeti, ali pa bi se opustilo njih učenje ter bi se gimnazije postavile popolnem na resno stališče. Rusi so realni ljudje; Nikolajev absolutizem je zakrivil, da so se v občinstvu gojile ekstremno liberalne ideje, in da se je občinstvo hlastno poprijelo vsake, še tako radikalne misli, ki se je izlegla v zapadneji Evropi. Dozdanji učni načrt evropski se je velikemu delu občinstva zdel zastarel, stari jeziki nepotrebna ropotija, ki teži učence in jim jemlje časa za učenje bolj potrebnih realnih predmetov.

Car Aleksander je sicer odločil v učenem načrtu od l. 1864, da se na gimnazijah uče klasični jeziki, ustanove se pa tudi realke brez klasičnega poduka; a velika opozicija je napotila carja, da je leta 1860 sklical posebno komisijo, da reši to vprašanje. V komisiji se je 27 glasov izreklo proti klasičnim jezikom, in samo 19 glasov za klasični poduk. A učni minister je stal na strani poslednjih in car je 19. junija 1870 po ministerskem nasvetu odločil se za učenje klasičnih jezikov na gimnazijah.

S tem je bil prepir v javnosti končan, a na tistem še vedno klije opozicija proti tako urejenim gimnazijam. Tej antipatiji moramo tudi pripisavati odurno obnašanje učeče mladeži proti profesorjem klasičnih jezikov, o katerem ve tudi g. dr. Celestin marsikatero povedati in potožiti.

Odslej so se hitro množile srednje šole in množili so se učenci. Leta 1869 je uže bilo 95 celih gimnazij in 10 spodnjih gimnazij, s 27.089 učenci; l. 1870, 119 gimnazij in 20 spodnjih gimnazij s 37.321 učenci, l. 1871 pa uže 42.791 učencev. Zraven gimnazij so se v novjšem času tudi realke ustanovljale. Potem je dosti privatnih zavodov. Leta 1870. je bilo 1161 taceh privatnih

Listek.

Hči starega sodca.

(Izvirna povest, spisal Liberius.)

VI.

(Dalje.)

„Kaj se zopet jeziš Pikec?“ pravi prišli krčmar, ter postavi dva nova bokala na mizo. „To vino je dobro in čisto in plačano tako gotovo po srebrni desetici bokal doli na Hrvaškem, kakor gotovo mi denes tu pijemo.“

„Kdo govori o tem, vsak berač hvali svojo mavho in ti svoje vino Ribar,“ pravi mešetar in podpre v komolec svojo težko, zaspano glavo.

„Kaj je novega v Ljubljani Pikec, povej, povej in ne jezi se,“ povzame zdajci oče župan in drugi vinski tovariši mu rado vedno pritrukujejo.

„Vsaj sem vam rekel, če nečete vrjeti, pa pustite, da se vse meša v Ljubljani in gre Francozom precej trdo. Če nij res, pa ti govori Hrušovec, ki hočeš vse vedeti bolje in si bil uže cela dva pota v tvojem dolgem življenju v mestu in z gospodo še govoriti ne znaš in ne veš!“

„Če tudi ne, je vse eno,“ odgovarja zasmehovani in prime v zadregi za kupo, ter jo morda nevedoma izlije pol po nekoliko razcvetenem telovniku in razgaljenih prsih.

Zdajci še le zapazi mešetar Pikec tihega Dragana v kotu.

„Kaj pa se ti tako kislo držiš nocoj, kakor bi ne znal pet šteti, ali bi se ti bila babnica skujala doma?“ pravi prvi svojemu nasproti sedečemu znancu.

„Ne norčuj se z menoj! Nocoj izženem hudiča iz nevkretnih glav, če je treba,“ odgovori resno Dragan in se nasloni zopet na mizo.

„Ženo so mu pokopali denes, in uže prej je bil razžaljen,“ migne suhi Kobilca svojemu sosedu mešetarju, ter pridene: „pusti ga! nocoj je razsrjen, kakor gad, in tudi nekaj uzroka ima za to.“

„Ne zameri, Dragan,“ povzame zopet Pikec. „Nijsem te hotel žaliti, posebno nocoj ne, ko te je zadela nesreča. A povem ti nekaj drugega za oškodbo.“

Vsa Ljubljana govori, da je nekdanji študent Martin kmetiških staršev sin in prej dobro znan po Ljubljani, francoski vojak, in še za nekaj višjega je bil pri njih, odpeljal neko imenitno deklico, zaradi katere je moral uže prej, ko je še študiral, bežati v dežele.

Vse je razsrjeno, kajti nihče ne vé nič gotovega, kam je prišla deklica, in tako sumijo nanj, ki je tudi menda potegnil od vojakov.

In to ne bode nihče drugi, kot tvoj

zavodov z 42.419 učenci. Omenjati se morajo srednje šole za deklice ali ženske gimnazije, katerih je bilo 1871 l. 54 popolnih in 108 spodnjih z 23.404 učenci. Zanimivo je kar piše g. pisatelj o ruskem žensstvu in njegovih emancipatoričnih stremeljenjih.

Univerze so se l. 1863 popolnem preustrojile ter dobile ono avtonomijo, katero uživajo višja učilišča v drugih državah. Univerze so zdaj v Peterburgu, Moskvi, Harkovu, Kazanu, Kijevu, Odesi, Varšavi in Dorpatu, z 7251 študenti. V najnovejšem času je kakor ruski časniki poročajo, minister grof Tolstoj carju predložil nasvet, da se napravite še dve univerzi, ena za vzhodno Sibirijo v Irkutsku, druga namesto bivše poljske univerze v Vilni, ki je po ustaji 1833 l. bila zaprta, za zapadno rusko-poljske kraje v Polockem.

V III. oddelku razločuje g. pisatelj reforme na polji pravosodstva, uvedenje novih miro-sodnikov, porotnih sodnij itd. Ruska advokatura, zlasti kar se tiče zagovornikov, je še jako primitivna. Tako zvani advokati so navadno iz službe odgnani uradniki, bivši oficirji, trgovci, ki so zapravili svoje imetje, trgovski sinčeki, ljudje, ki včasih še brati in pisati ne znajo, pisati pa jih mnogo ne zna, vsi ti so se po novejši reformi urstili mej „advokate.“ Advokati so tedaj malo čislani. V glavnih mestih se ve da so tudi nekateri izučeni, omikani advokati, ki imajo veliko klijentelo ter včasih za eno pravdo dobivajo po 20.000 do 30.000 rublj. honorara.

V V. oddelku slika pisatelj rusko občinstvo („Die russische Gesellschaft.“) G. pisatelj sam prizna, kako težko je soditi o ruskem občinstvu. Gotova sodba pa je teška baš v sedanjem času, ko se godé na vseh poljih javnega življenja in državnih osnov velikanske premembe, ko se bori staro strohnelo bitje z novimi idejami ter iz razvalin kali novo življenje. V tistih prehodnih dobah vré in šumi, v narodih kakor morje v viharjih, val za valom vzraste, ničeve pene pokrivajo površje; a vihar potihne in morje se zopet umiri. Zdi se nam, da je g. pisatelj pri svoji sodbi včasih preveč oziral se na zapadno Evropo, kjer so notranje državne razmere gotovo v marsičem bolj urejene nego ruske, a take sile, kar se

tiče politične svobode, tudi nij, žalibog niti pri nas, niti v Nemčiji.

Kar piše g. pisatelj o „slavijanofilstvu“, o neznatnem uplivu slavijanofilov na rusko občinstvo in njegove politične opazke glede delovanja neruskih Slovanov, smatrom kot njegovo osobno mnenje. Res, da imajo Rusi v sedanji prehodni dobi dovolj opravljati na domačih tleh, da morajo pred vsem skrbeti za urejenje svojih notranjih razmer, a iz tega ne sledi, da bi popolnem ravno dušni ostali proti osodi drugih Slovanov. Ne samo „slavijanofilski“, tudi liberalni ruski časniki se pečajo če dalje več s slovanskim vprašanjem, ter obračajo vedno bolj pozornost ruskega naroda na njegove „narodne brate.“

Prebravši dr. Celestinovo knjigo končujem z njegovimi resničnimi besedami o sedanji Rusiji: „Vzlic mnogim oviram vedno raste splošna blagost, npravnost ljudstva in blagostanje je vedno večje, omika se veselo širi in globokejša sega, socijalna jedinstvo postane realnejša, z eno besedo, rastoča samost in množče se samo izpoznavanje sta vedno trdnjša poroka, da se bode ruski narod razvil v narodnem duhu, v duhu miroljubja in humanizma.“

Lehko bi še omenil marsičesa iz dr. Celestinove knjige, pa moj namen je samo bil, da opozorujem naše občinstvo na zanimivo delo našega spoštovanega rojaka. Naj si omikani Slovenci omislijo knjigo, da g. pisatelj, ki jo je sam založil, ne bode zraven truda še imel materialne izgube. Knjiga je lično tiskana na lepem papirju in cena razmerno nizka (4 gold.), dobiva se pri knjigarji O. Bambergu v Ljubljani.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 30. julija.

O tem, koliko bode vojni minister v skupnem državnem proračunu več terjal, nego prej, poroča „N. Fr. Pr.“ namreč trdi, da bode trebalo devet milijonov več. Šest milijonov glđ. samo za nove kanone, ki bodo v dveh letih gotovi.

Na *Hrvatskem* se volitve vrše na korist vladne narodne stranke. V Belovaru je voljen ban Mažuranič enoglasno, v Ivanšču njegov pristaš dr. Šram tudi enoglasno. — V Zagrebu v 3. kotaru Mrazoviča kandidirajo. — Narodna opozicija kandidira

Makanca v siseški okolici, v Samoboru in v kraljeviški okolici, v Senji pak Gerženiča. Sicer ta opozicija nema organizacije, ni delavnosti. V „Obzoru“ javljajo trije udje odborniki narodne opozicije, da nij res, ka bi se bili na Makančevem shodu zedinili s Starčevići.

V *Dalmaciji* se je baje brzo, ko so čuli o hercegovinskej vstaji, osnovala legija prostovoljcev, ter je v velikem številu 28. t. m. prekoračila mejo, preskrbljena s živžem, orožjem in strelivom.

Vntršnje države.

Iz *Črne gore* se poroča, da se je senator Plamenac uže povrnil nazaj iz Dunaja, kamor je bil šel v zadevi naročbe novih pušk. Dalje se poroča, da je knez Nikola (če je res) — ukazal, stražiti vse one stare hercegovske emigrante, ki živé po potlačnem vstanku Luke Vukalovića, v Črnej gori, da bi ne preskočili k ustajnikom.

V *Bosno* je prišel iz Belgrada znani bosenski emigrant Ljubibratić s svojimi uskoki, ter organizira ustajniške čete zoper Turčine.

Kako *Rusija* še vedno gleda nezaupljivo na Avstrijo, a to ne brez uzroka, kaže izjava v „Peterb. Vedom.“, ki piše ob priliki pohoda švedskega kralja Oskarja na Rusko sledeče: „Sé Švedijo ne moremo nikdar imeti kakakega konflikta, z Avstrijo pa vsak trenotek, ker nasprotuje nam na vzhodu našej tradicionalnej politiki, katere gotovo ne bomo in nečemo popustiti zaradi dvomljive vrednosti prijateljsko-sosednjih razmer.“

Iz nesrečne *španske* domače vojne poroča preko Pariza karlistična depeša, da so za spremembo zopet enkrat Karlisti zmagali, in sicer blizu Vicha. Alfonzisti so bežali v Puycerda, general Arrondo s svojimi pak je obkoljen in zajet.

Bavarska vlada je ukazala vsem škofjskim ordinarijatom, naj jej predložé ona cerkvena pisma, ki so pisana bila ob času volitev. Državno pravdnštvo menda hoče škofom pravdo delati, če pojde.

Dopisi.

Od ogersko-slovenske meje

28. jul. [Izv. dopis.] Prišedši nedavno iz Medjimurja na prijazni hrib, na katerem stoji cerkev sv. Bolfanka, vzdihnol sem tužnim srcem, ter si v duhu ponavljal vrst slavnega francoskega pesnika:

„C'est le pays qui m'a donné le jour!“

Nijsem bil take volje, kakor francoski narodni pesnik Béranger, zlagajoč pesem: „Ma Normandie“, v kateri se omenjena vrst nahaja. Kaj mi je skalilo veselje prišedšemu

Martin, Dragan, o katerem si mislil, da ne živi več.“ „Ali je res,“ začudi se vsa miza.

„Kaj sem vam pripovedaval prej in mi nijate hoteli verjeti,“ pravi nekdo iz družine, „kaj je trdil tisti berač, ki vé novice vsega sveta.“

„Lažeš,“ kriči zdajci Dragan. „Pred sodnijo bodeš dokazal tvojo goljufijo, ali pa te kaznujem sam in razbijem nesramne čeljusti,“ se huduje razdraženi Dragan, odrine pol mize tovarišu, hoteč planiti na Pikeca.

A ker ga zavračajo pivci, kriči in kolne, da je groza, vrže pest denarjev po tleh za pijačo in zapusti krčmo.

„Kaj ne moreš molčati, Pikec, posebno nocoj? Žena mu je umrla, sin mu dela nečast, ubogi revež še zblaznil bode,“ pravi župan in se huduje nad mešetarjem.

„Res je,“ pritrkujejo drugi iz hvaležnosti, če ne iz prijateljstva, ker so prepričani, da so pili nocoj in še mnogo na Draganov račun.

„Prav mu je,“ odgovarja nekoliko osupnjen Pikec. „Ponosen je bil prejšnja leta na tistega Martina, da je bilo groza. Mislil je, da ru nihče nij enak. Zdaj pa ima. Kdor visoko leta, pa nizko sede.“

„Molči o tem zdaj, naj bode, kakor hoče.“

Boljši je, da pomislimo, kaj bode, ako se res vname kak upor v deželi,“ pritakne zdajci krčmar in prisede k pivcem.

Eno uro pozneje je bilo v krčmi vse tiho in leščerba nij brlela več. V vasi pa so se zapahnili skrbno marsikatero duri za našimi pivci iz strahu pred — brezvernimi Francozi.

VII.

Zamisli se, molče stoji,
Zdaj žari, zdaj blebi v obraz,
Po žilah roji, dirja kri.

Valjavec.

Nekaj dni pred temi dogodbami je bilo v resnici v Ljubljani nekako nenavadno živ-

ljenje. Ulice so bile precej zapuščene in tihe. Ljudje so hiteli urno memo drug drugega in se skrivnostno pogledovali, kakor bi bilo zapisano vsacemu na obrazu, da se godé posebne reči in čakajo vgodnega trenutka, da poči prva avstrijska puška in razname novo navdušenje za svobodo domovine.

Se vé da, večina nij vedela o tej tajnosti, a marsikater meščan, bolje podučen, je mignil skrivaj svojemu sosedu in imenoval ime mestnega sodnika. In nij se motil. V sodnikovej hiši so bili vedno bolj pogostoma ponočni shodi, vedno večje število njegovih obiskovalcev.

Stari Jurij nij mogel razumeti, kako da je sodnik tako neobčutljiv o izgubi Valerije, kajti od onega večera nij bilo niti sluha več o njej. In ko mu je prvo jutro s solznimi očmi pripovedoval, kaj se je zgodilo, in pravil o tujem možu, ki jo je odpeljal, zarežal je nad njim: „Molči in ne črhni be-

v milo domačijo? V Središči sem čital 30. številko „Slovenskega Gospodarja“, v kateri je neki dopisnik živo popisal „razposajene mladiče“ iz te okolice. Bal sem se potem vedno, da me ne bi zavrtno zadelo smrtno zрно, da mi ne bi kdo nosa razrezal, ust razparal, ušes razčesal itd. posebno, ker nijsem navajen soboj nositi revolverja. Jedva sem se potolažil v nekej krčmi, v kateri so mi miroljubni ljudje pripovedovali, da v tej okolici nij tako nevarno, kakor je dopisnik popisal. Izvedel sem, da je letos neki porednež res neko deklico ustrelil in da se včasih fantalini mej soboj „našeškajo“; to pa se godi po vsej slovenski zemlji in morda goščekrat nego pri nas tudi drugod. „Središčani, ki imajo pri nas vinograde, prihajajo oboroženi s pištolami in revolverji,“ čitati je v omenjenem dopisu. Bolj nego tukajšnjih fantalinov boje se oboroženi Središčani velikega gostega loga, kjer se gostokrat cigani zbirajo in na mimogredoče prežijo. Kje je dotični dopisnik vzel novico, da se tukaj „celo umori množijo,“ ne vemo. Bilo bi želeli, da gosp. dopisnik, v katerega glavi se po vsej priliki pri sv. Miklavžu, misli za enake dopise kuhajo, ne bi več neresnice iz svojega peresa po svetu troseč metal madežev na našo okolico! „Opominjevanje — duhovnikov je bob v steno!“ Opominjevanje od strani našega župnika, bila bi bodljiva ironija, „— celo predstojniki nijso boljši, ter se spuščajo v pogoste pretepe in neporednosti.“ Predstojniki v Vodrančah, Jastrebcih in na Kogu so dobri gospodarji in zgolj poštenei možaki; kar se predstojnika na V. tiče, ki se „pri takih pretepih posebno odlikuje,“ slišal sem od enega izmed njegovih sorodnikov, da je trezen, najmirnejša duša, in da le začne po krčmah razsajati, ako kdo drugi k temu povod da. So-li časopisi za to, da se po njih neškodljivi ljudje grdiijo?

Da je tukaj nekoliko razposajencev, katere bi pa lahko na prste naštel, ne dá se tajiti. Kaj je temu krivo? Kriva je prvič slaba naša šola, ki jej nij po širokem svetu enake. Naš uže nad dvadeset let tukaj bivajoči učitelj, sicer poštena duša, je lani hotel stopiti v pokoj, a zavoljo pomanjkanja učiteljskih moči mu to nij bilo dovoljeno; on ne odgovarja s svojimi sposobnostmi terjatvam, katere se den denašnji stavijo na učitelje. Otroci tukaj neredno

sede o tem. Kar se je zgodilo, to je zaslužila!“

Jurij je sicer zmajeval z glavo in nij pripovedoval nikomur, razun svoje prijateljici Marini potožil gospodovo oostrost in brezsrčnost, kajti prepričan je bil, da ga le ona ume še in čisla, kakor se spodobi. Nekoliko pa je molčal tudi zaradi tega, ker je imel sam težko, prav težko vest, da nij nedolžen o Valerijini nesreči, kajti ta nesrečni denar, da, ko bi tega ne bilo, ne bil bi isti večer prevzel poznih poročil in milostiva dobra Valerija bi bila še doma in vse bi bilo na boljem in drugače.

Stara Marina je pazno poslušala Jurijevo tožbo, sklepala suhe koščene roke, obrisala skrivaj blago solzo pomilovanja iz mrklega očesa in trdila, da ne pové nikomur o tem, akoravno jej je hudo, neizmerno žal za blago gospodinjno.

A nevarnost in zapeljivost je bila ve-

šolo obiskujejo, in za to učitelj, da si tudi ima trdno voljo, ne more v podučevanju njimi napredovati. Šolski svet pri nas nij vreden predrtga oreha. Njegov predsednik, ki je tudi, a morda sam ne ve zakaj, izvoljen v okrajni zastop, ima lepe lastnosti. On je skrben gospodar, ljubeznjiv varuh nekatereh otrok, ki so starše prezgodaj izgubili, dober kvartač, kosmat nemškutar in šola mu je tako na skrbi, kakor kukavici mlade, katere so druge ptice izlegle! Kriv je drugič temu razposajanju tudi sam naš gospod župnik: On, da bi imel zgovernost Demosthenovo, ali celo vseh cerkvenih očkav, ostala bi brezvspešna in brez dobrodejnega vpliva na poslušalstvo. Večkrat je uže govoril proti pijanstvu, kar mu radosten pritrjujem, ker pri nas se vedno preveč alkoholne pijače uživa. Naša okolica polna je slivja, ki navadno jako rada rodi. Vino je drago, pa še to slabo in zaradi tega je ljudstvo preveč žganja privajeno; ali, kdor hoče, da bodo njegove besede ljudstvu segale do srca, mora sam biti izgleden človek.

Da bi se premnogim pretepom prišlo v okom, trebalo bi bolje nadzorovati „proščenja“. Kaj se na proščenjih vse godi na čast in slavo božjo? „Gospodje“ po obedih navadno slajšega in še več vina popijejo, nego navadno. Da bi si prikratili čas, vzamejo v roke kvarte, ter si mejusobno menjavajo karte, ker si — misli ne morejo menjavati, in se za goldinarje mej soboj goljufajo, kakor pravi filozof Schoppenhauer. — Mladenci nosijo pri takih priložnostih svoj večdnevni zaslužek v krčme, kjer se godijo vsakovrstne nesposobnosti. Ondi se kolne, pleše, je in brezumno pije, slednjič se vname prepir, nastane pretep in pogosto kateri mrtev ostane, — in to vse se godi na čast in slavo božjo!

Imel bi še mnogo več poročati, ali čas poteka; moram hitro na postajo, tebi pa kličem, mila domača okolica, tožnim srcem: „My native Land — Good Night!“

x. x.

Domače stvari.

— (Javno predavanje.) Naš list je uže povedal, da je vrli g. Peruzzi, član cestnemu odboru ljubljanske okolice, kopaje graben poleg izanske ceste na ljubljanskem barji, blizu Iga našel prezanimive ostanke

lika, zvedavost njene stare prijateljice, sosedove deklet, še večja — le tej je odkrila svojo skrivnost in ta svojej sosedni i. t. d. V kratkih dneh je bilo vse mesto polno te novice, ki je razdiralo različne sodbe o tem. Tudi stare, komaj pozabljene zanimivosti o sodnikovem učitelju so se ponovile. „Ž njim je potegnila čez morje,“ je dejal marsikateri, „kajti stari ga je črtil, kakor smrt, in preganjal nekda iz dežele. A vselil se mu je zopet sem kot lep mlad častnik in mu posled vendar izpeljal golobico.“

Mestni sodnik je čul vse to in molčal, kajti njemu in edinemu prijatelju njegovemu je bilo znano, koliko je resnice o govorici. Najhujše pa mu je bilo, da je nekdanji Valerijin učitelj v resnici francoski častnik, in ker je vsak Francez njegov sovražnik, torej tudi ta, in še v obilej meri.

(Dalje prih.)

poslopij na koleh (pfahlbauten). G. Peruzzi je to tudi takoj, v tej stvari pravemu možu deželnega muzeja kustodu, g. Kar. Dežmanu, naznanil. Na Dežmanov predlog je deželni odbor v svoji seji 23. t. m. dovolil 200 gld. za sedaj za prvo delo, da se izkopavanje in odkrivanje teh stavb na koleh nadaljuje. Minolo nedeljo so bili gg. Dežman, Levstik, Peruzzi in dr. Zarnik na Igu, da so se s kmetom, na čigar posestvu so se te stavbe našle, v imenu deželnega odbora resp. dež. muzeja o daljnem kopanju pogodili. Izkopavanje vodi g. Peruzzi. Do denes so našli uže mnogo prezanimivega orožja, orodja, ostankov od jedij in drugih stvari. G. Dežman bode prihodnjo nedeljo ob 11. uri do pola dne v deželni dvorani v reduti javno govoril o stavbah na koleh sploh in o stavbah najdenih na ljubljanskem barji posebej. Ker je ta stvar za Ljubljano, za našo deželo in za ves vednostni svet prezanimiva, torej opozorujemo vse naše ljubljanske čitatelje, da grede g. Dežmana gotovo poslušat. Vstopnine je 40 kr. Denar se bode porabil za daljno izkopavanje tega interesantnega naitja.

— (Za Preširnovu) siroto so rodoljubi v Mariboru nabrali 30 gld. in g. dr. Pogačniku na Dunaj poslali.

— (Gledališke igre za slovensko mladino). Izdaje in zalaga Ivan Tomšič, učitelj na c. kr. vadnici v Ljubljani. — Pod tem naslovom smo dobili prvi zvezek otroških gledaliških iger v roke, ki obseza na 48 staneh prvo in daljši igro „Star vojak in njegova rejenka“ ponatisneno iz „Vrtca.“ Ker izdatelj namerava nadaljevati izdavanje slovenske mladini primernih iger, kar bi bilo jako želeli, ker se s predstavljanjem kratkih, v čistem in pravilnem jeziku pisanih gledaliških iger, otroci najhitreje učé slovenskega jezika, želimo mu od srca, da bi se ta prvi zvezek prav hitro razprodal ter zopet drugi prišel na svetlo. Kujžica se dobiva pri „Vrtčevem uredništvu“ in stoji 20 kr., po pošti poslana 2 kr. več.

— (Nesreča po strelnem prahu.) Piše se nam od sv. Petra na Notranjskem: Smodnik je osmodil tri fante v Trnji na Pivki, kateri so hoteli mej mašo streljati z možnarji, ker je bil ravno tam shod pretečeno nedeljo. Jeden od omenjenih treh fantov se je najbolj zazdel in mislil, da ker je bil on vojak mora se ga še smodnik bati. Šel je torej z gorečo smodko v zobeh nabijati možnar, in ko je smodnik iz piskra zajemal, pala mu je smodka v pisker, kjer je bilo še pet ali šest funtov smodnika notri. Ker je cigara z gorečim delom navzgor v smodniku tičala, za to se smodnik nij precej užgal. Fant seže hitro v pisker po smodko, a tu se je moralo kaj utrniti, bliskom užge se smodnik, raznese pisker, poškoduje vse tri fante, posebno pa istega, kateri je vse zakrivil. Olupile so se mu roke, olupil se obraz in trpi strašne bolečine.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalesscière du Barry

v Londonu.

28 let uže je nij bolezn, ki bi jo ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih i otrocih brez medicinske in stroškov; zdravi vse bolezni želodeca, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato

žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in blevanje pri nosečih, otožnost, diabet, trganje, shujšanje, bledičico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenice in je boljše, nego dojilnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru, zdravnika svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Dr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castle Stuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih oseb, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj.

Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo zdravnika svetnika Dr. Wurzerja, Bonn, 10. jul. 1852.

Revalescière Du Barry v mnogih slučajih nagrađi vsa zdravila. Posebno koristna je pri driti in griži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih, a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v scalni cevi, zaprtji, pri bolehnem bodenju v obistih in mehurji, trganju v mehurji i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsnih boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravih svetovalec in člen mnogo učenih društev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.

Vaša izvrstna Revalescière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam.

James Shoreland, ranocelnik, 96. polka.

Izkušnja tajnega sanitetnega svetovalca gosp.

Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekam gledé Revalescière du Barry vsestransko, najbolje spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec.

Montona, Istra.

Učinki Revalescière du Barry so izvrstni.

Ferd. Clausberger, c. kr. okr. zdravnik.

Spričevalo št. 76.921.

Obergimpenn, (Badensko), 22. aprila 1872.

Moj patient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalescière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.

Št. 80.416. Gosp. F. V. Beneka, pravi profesor medicine na vseučilišču v Mariboru (Nemčija), piše v „Berliner Klinische Wochenschrift“ od 8. aprila 1872 to le: „Nikdar ne zabim, da je ozdravila enega mojih otrok le takozvana „Revalenta Arabica“ (Revalescière). Dete je v 4. mesecu vedno več in več hujšalo, ter vedno bljuvalo, kar vsa zdravila nijso bila v stanu odpraviti; toda Revalescière ga je ozdravila popolnoma v 6 tednih.

St. 79.810. Gospo vdovo Klemmovo, Düsseldorf, na dolgoletnem bolehanju glave in davljenji.

St. 64.210. Markizo de Brehan, boleha je sedem let, na nespantji, treslici na vseh udih, shujšanje in hipohondriji.

St. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenji, nespantji in hujšanji.

St. 75.877. Flor. Köllerja, c. kr. vojašk. oskrbnika, Veliki Varaždin, na pljučnem kašlju in bolehanju dušnika, omotici i tiščanju v prsih.

St. 75.970. Gospoda Gabriela Tešnerja, slušatelja višje javne trgovinske akademije dunajske, na skoro breznađejni prsni bolečini in pretresu čutnic.

St. 75.928. Barona Sigmo 10 letne hramote na rokah in nogah i. t. d.

Revalescière je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več na cen, gledé hrane.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalescière-Biscuiten v pušicah a 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalescière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold.

— Prodaje Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbrucku Diechtl & Frank, v Celoveci P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru M. Morić, v Meranu J. B. Stockhausen, v Zagrebu v lekarnici usmiljenih sester, v Černewicah pri N. Snirhu, v Oseku pri Jul. Davidu, lekarju, v Gradcu pri bratih Oberanzmeyer, v Temišvaru pri Jos. v. Papu, mestnemu lekarju, pri C. M. Jahnerju, lekarju, v Varaždinu pri lekarju dr. A. Halterju, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštnih nakaznicah ali povzetjih.

Uradno naznanilo.

30. julija 1875.

Pod varstvom: Liza Zmrzlikar, dimnikarska udova, zaradi blaznosti. Varuh je g. Iv. Hauzenbiehler v Zalcu (Štajersko).

Proglasen za mrtvega: Valentin Kobau iz Nemških Rovt, ki je baje padel l. 1859 — dne 24. junija v bitvi pri Solferino. — Brat Matevž Kobau je prosil v 1 letu, da se Val. proglasi za mrtvega.

UMRJI V LJUBLJANI

od 28. do 30. julija:

Jera Černe, hišna posestnica in mesarica, 67 l. na oslavljenji. Jovan Hopfner, sin udove paketn. raznašalca, 5 l. na vnetici grla.

Dunajska borza 30. julija

(izvirno telegrafično poročilo.)

Evropski drž. dolg v bankovcih	70	gld.	75	kr.
Evropski drž. dolg v srebru	74	"	10	"
1850 drž. posojilo	112	"	—	"
Akcijske narodne banke	932	"	—	"
Kreditne akcije	2	6	50	"
London	111	"	35	"
Napol.	0	"	89	"
C. k. cehini	5	"	24 1/2	"
Srebro	10	"	80	"

Javljamo prežalostno vest, da je v gospodu zaspala preljubljena mati, oziroma tašca

Jera Černe,

hišna in zemljiška posestnica in mesarica, denes ob 6. uri zvečer po dolgem, hudem trpljenji, prejemši sv. zakramente umirajočih, v 67. letu svoje starosti.

Pogreb bode v soboto 31. t. m. ob 6 uri po polu dne iz hiše šte. 43 sv. Petra predmestja.

Sv. maše se bodo za njo brale v raznih cerkvah.

Priporočamo jo blazemu spominu njenih mnogih prijateljev.

V Ljubljani, dne 29. julija 1875.

Jožef Černe, Peter Černe, Ivan Černe, Jarnej Černe, Marija Černe, Ana Černe, omožena Strukelj, Jera Černe, omožena Oblák, Josipina Černe,

sinovi in hčere.

Franjo Strukelj, Josip Oblák,

zeta.

Lojza Černe po očetu Wascherjeva,

Franja Černe po očetu Merteljneva,

snahi. (261)

Priporočilo.

Uljudno podpisani priporoča čestitim odjemnikom in trgovcem svoje bogato

skladišče prekajenega mesa

in sicer suho meso, čvrsto in prekajeno slanino, klobase in vso v divjačino spadajočo mesnino po najnižjih cenah.

S odličnim spoštovanjem

Valentin Hörmann,

prekajavec in prodajalec divjačine, glavni trg.

(250—3)

Naznanilo.

Lanz-eve

ročne mlatilnice

prve vrste, letos še zboljšane, se dobivajo po nizki ceni in pod jako ugodnimi pogoji pri

P. Skale-tu

(248—3)

v Ljubljani na Poljanah.

Prava čebulja za brado,

kateri učinek se garantira, pospešuje rast brade neverjetno hitro, tako, da dobé v kratkem času celo 16 letni mladeniči polno in veliko brado, kar potrjuje na tisoče spričevalov.

Vaše blagorodje!

Veseli me, da morem Vam poročati o meni poslani čebulji za brado, ki je res dobro sredstvo. Malo časa je, kar jo rabim ali zadostovala je, da sem dobil veliko brado. Za znanje moje potrebe sem dal dva paketa, katera mi blagovolite poslati po pošti.

S odličnim spoštovanjem

K. Lindhardt.

Line, 25. junija 1872.

Vaše blagorodje!

Blagovolite mi poslati po poštenu povzetju 1 paket čebulje za brado. Isto so mi prijatelji priporočali, da je izvrstno sredstvo za bradno rast. Prosim Vas torej, da mi jo kmalu pošljete.

Opava, 5. decembra 1871.

Ant. Toman, gozdarski adjunkt.

Cena 1 paketa z priloženim navodom 2 gld. 10 kr. Po pošti 10 kr. več.

Skladišče ima na Dunaji: g. Filip Neustein, lekar 1. Plankengasse. V Gradcu: g. H. Kiehauser, Sporgasse 3. (242—3)

Piccolijeva lekarna „k angelju“.

Farmacijske specijalitete

Gabriel Piccolija,

lekarja v Ljubljani, na dunajske cesti.

Anaterinova ustna voda in zobni

prašek. Boljši, nego vsaka druga zobna voda in zobni prašek, pravo sredstvo zoper zoboból in ustne bolezni, zoper gnjilobo in majanje zob, zoper difteritis ali vnetico grla in skorbut, prijetnega duha in okusa, krepi dalje zobno meso, in je sploh neprimerljivo sredstvo za čiščenje zob. Kedor ga enkrat poskusi, dal mu bode gotovo prednost, vzlic vsem enakim izdelkom. 1 steklenica 60 kr., 1 škatlja 40 kr.

Ribje olje, pošiljano na ravnost iz mesta Bergen na Norveškem, brezkusno in ne slabodiseče, 1 originalna steklenica 80 kr.

Pravi sajdiccev pulver. Nareja se z čisto kemihni tvarin. 1 škatlja 80 kr., 1 tucat škatelj 6 gold. 60 kr.

Pravo vinsko žganje z soljo, v pomoč bolehnemu človestvu, pri vseh notranjih in vnanjih prisadlih, zoper večino boleznij, posebno za vsakovrstne rane itd. 1 steklenica 40 kr.

Elikzir iz Kine in Koke. Najboljši do sedaj znani želodečni likér. Pospešuje cirkulacijo in prebavljenje, ter različne organe in ude z nova okrepi in oživi. 1 steklenica 80 kr.

Glycerin-Crème. je posebno izborna sredstvo zoper razpokane ustnice in kožo na rokah. 1 flacon 30 kr.

Lancaster-lilijna voda. Toaletni zaklad. Specijalno, da se ohrani koža krasna, nježna in mehka, se jej daje prednost pred vsemi umivalnimi vodami, lepoticem in lepoticnim sredstvom, katera so često škodljiva. 1 steklenica 1 gold.

Rajževi pulver. Izključljivo iz vegetabilnih tvarin, posebno zdrav za kožo, katerej podeli izvorno brhkost in čvrstost, kar se nahaja le pri mladini. 1 paket 10 kr., 1 škatlja 40 kr.

Sok iz Tamarinde. Po mrzlih sredstvih iztlačen. Učinkuje znamenito krepilno in olajšajoče. 1 steklenica 40 kr.

Neizmotljivo sredstvo zoper mrzlico. Učinek tega léka je dokazana istina in vsaki bolnik, ki je lék uže poskusil sam na sebi, se bode radostno prepričal, da je najmočnejše in zanesljivejše sredstvo do sedaj znanih zoper ponavljajočo se mrzlico. 1 steklenica 80 kr.

Naročila se izvršujejo vračajočoj se pošto proti poštenu povzetju. (132—71)

Tuji.

29. julija:

Evropa: Avsterlie iz Laz. — Šuklje iz Novega mesta. — Birtov iz Trsta. — Lustig iz Laz. — Jerman iz Ptuja. — Prager iz Linca. — Zupan iz Reke.

Pri Slonu: Premuda iz Trsta. — Löwy iz Dunaja. — Toman iz Kranja. — Fagl iz Gradca. — Mandel iz Dunaja. — Simon iz Maribora. — Balf iz Dunaja. — Feigel iz Linca. — Marusig iz Vidma. — Proti iz Trsta. — Jefabek iz Prage. — Kaiser iz Dunaja.

Pri Maličih: Zeman iz Dunaja. — Kruger iz Hamburga. — Berg iz Mokronoga. — Baler iz Trsta. — Ries iz Dunaja. — Neckerman iz Celja. — Strassoldo iz Gorice.

Izdajatelj in prednik Josip Jurčič.

Globusi

sè slovensko terminologijo,

katerih sem uže čez 200 razprodal po Kranjskem, Štajerskem in Goriskem se dobivajo pri meni uže štiri leta. Imajo 8" v premeru in veljajo: Brez poldnevnik (meridijana) 5 gold. 30 kr., s 1/2 poldnevnik 7 gold., s poldnevnikom in lepim stojalom 12 gold. 30 kr.

Janez Giontini,

na velikem trgu hiš. št. 237 v Ljubljani.

(262—1)

Leziona in urak „Narodne tiskarne“.